

Date: 29th April-2026

**YOSHLAR BANDLIGINI TA'MINLASHDA O'ZINI O'ZI BOSHQARISH
ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-
METODOLOGIK ASOSLARI**

Burxanova Mohinur

O'ZMU magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlar bandligini ta'minlashda o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini takomillashtirishning nazariy va metodologik asoslari tahlil qilingan. Jumladan, yoshlar bandligining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati, mahalla institutlarining bu jarayondagi o'rni va vazifalari hamda ularning faoliyatini samarali tashkil etish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, davlat siyosati doirasida amalga oshirilayotgan islohotlar, normativ-huquqiy asoslar va amaliy muammolar ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijasida yoshlar bandligini oshirishda innovatsion yondashuvlar, tizimli hamkorlik va individuallashtirilgan mexanizmlarning ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: yoshlar bandligi, mahalla, o'zini o'zi boshqarish organlari, bandlik siyosati, yoshlar siyosati, mehnat bozori, tadbirkorlik, innovatsion yondashuv, ijtimoiy rivojlanish

Abstract: This article analyzes the theoretical and methodological foundations for improving the activities of self-government bodies in ensuring youth employment. It highlights the socio-economic importance of youth employment, the role and functions of local community institutions (mahalla), and the ways to enhance their effectiveness. The study also examines ongoing reforms, legal frameworks, and existing practical challenges in this field. The findings emphasize the significance of innovative approaches, systematic cooperation, and individualized mechanisms in increasing youth employment and improving overall social development.

Keywords: youth employment, local self-government, mahalla, employment policy, youth policy, labor market, entrepreneurship, innovative approach, social development

Kirish. Bugungi globallashtirish jarayonida jamiyat taraqqiyoti ko'p jihatdan yoshlar salohiyatiga bog'liq bo'lib bormoqda. Aholining katta qismini tashkil etuvchi yoshlarning bandligini ta'minlash nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlikning ham muhim omili hisoblanadi. Shu bois, yoshlarni ish bilan ta'minlash, ularning tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish hamda mehnat bozorida munosib o'rin egallashiga ko'maklashish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Mazkur jarayonda o'zini o'zi boshqarish organlari - mahalla fuqarolar yig'inlari alohida o'rin tutadi. Ular aholi bilan bevosita ishlaydigan, joylardagi real muammolarni aniqlab, ularga tezkor yechim topishga xizmat qiladigan institut sifatida yoshlar bandligini ta'minlashda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Shunday ekan, ushbu organlar faoliyatini takomillashtirishning nazariy va metodologik asoslarini o'rganish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Date: 29th April-2026

Asosiy qism. Yoshlar bandligini ta'minlash masalasi bugungi kunda davlat ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Aholi tarkibida yoshlarning ulushi yuqori bo'lgan sharoitda ularning mehnat bozorida faol ishtirokini ta'minlash strategik ahamiyat kasb etadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston aholisining qariyb 60 foizini 30 yoshgacha bo'lganlar tashkil etadi, bu esa yoshlar bandligi masalasini yanada dolzarb qiladi. Shu bois, yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish, ularni barqaror ish o'rinlari bilan ta'minlash hamda tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etish muhim vazifa hisoblanadi.

Mazkur yo'nalishda davlat tomonidan qabul qilingan bir qator normativ-huquqiy hujjatlar muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning bandligini ta'minlash hamda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning asosiy prinsiplari va yo'nalishlarini belgilab beradi. Ushbu qonunda yoshlarni ish bilan ta'minlash, ularning kasb-hunar egallashiga ko'maklashish hamda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biri sifatida qayd etilgan.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlar bilan ishlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6017-son Farmoni asosida yoshlar bilan ishlashning mutlaqo yangi tizimi joriy etilib, "mahallabay" ishlash mexanizmi yo'lga qo'yildi. Ushbu tizim orqali har bir mahallada yoshlar bilan individual ishlash, ularning muammolarini aniqlash va manzilli yordam ko'rsatish imkoniyati yaratildi.

Yoshlar bandligini ta'minlashda o'zini o'zi boshqarish organlarining o'rni ayniqsa muhimdir. Mahalla fuqarolar yig'inlari joylardagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatni chuqur bilgan holda yoshlarni ish bilan ta'minlashda vositachi va muvofiqlashtiruvchi rolni bajaradi. Xususan, mahallalarda "Yoshlar daftari" tizimi joriy etilishi orqali ishsiz, ijtimoiy himoyaga muhtoj yoshlar aniqlanib, ularni qo'llab-quvvatlashning aniq mexanizmlari ishlab chiqildi. Ushbu tizim asosida yoshlarning bandligini ta'minlash, ularga imtiyozli kreditlar ajratish, kasb-hunar o'rganishiga sharoit yaratish kabi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Davlat statistika organlari ma'lumotlariga ko'ra, so'nggi yillarda yoshlar bandligini ta'minlash borasida sezilarli ijobiy natijalarga erishilmoqda. Jumladan, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish hisobiga yangi ish o'rinlari yaratilmoqda, yoshlarning o'zini o'zi band qilish darajasi ortib bormoqda. Shu bilan birga, professional ta'lim tizimini isloh qilish orqali mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasblarga o'qitish tizimi takomillashtirilmoqda.

Metodologik jihatdan o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini takomillashtirish bir qator yondashuvlarni talab etadi. Avvalo, tizimli yondashuv asosida barcha manfaatdor subyektlar o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish zarur. Bu borada mahalla, bandlikka ko'maklashish markazlari, tijorat banklari hamda ta'lim muassasalari o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga,

Date: 29th April-2026

individuallashtirilgan yondashuv asosida har bir yoshning ehtiyoj va qiziqishlarini hisobga olish orqali ularni samarali ish bilan ta'minlash imkoniyati kengayadi.

Innovatsion yondashuvlar ham muhim metodologik yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali yoshlar uchun ish o'rinlari haqidagi ma'lumotlarni tezkor yetkazish, onlayn kasb o'rganish platformalarini rivojlantirish hamda elektron mehnat birjalari faoliyatini takomillashtirish mumkin. Bu esa o'z navbatida mehnat bozorining shaffofligi va samaradorligini oshiradi.

Biroq, amaliyotda ayrim muammolar ham mavjud bo'lib, ular yoshlar bandligini ta'minlash jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Jumladan, ayrim hududlarda ish o'rinlarining yetarli emasligi, yoshlarning kasb tanlashdagi noaniqligi, zamonaviy kasblar bo'yicha malaka yetishmasligi kabi muammolar saqlanib qolmoqda. Bundan tashqari, mahalla tizimida kadrlar salohiyatini oshirish zarurati ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur muammolarni hal etish uchun davlat tomonidan kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan, yoshlarni tadbirkorlikka keng jalb etish, ularga imtiyozli kreditlar va subsidiyalar ajratish, kasb-hunar o'rganish markazlarini tashkil etish hamda "ustoz-shogird" an'alarini rivojlantirish orqali ularning bandligini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda o'zini o'zi boshqarish organlarining faolligini oshirish, ularni zamonaviy boshqaruv uslublari bilan ta'minlash ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, yoshlar bandligini ta'minlash masalasi jamiyatning barqaror rivojlanishi va iqtisodiy o'sishini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Aholi tarkibida yoshlarning ulushi yuqori bo'lgan sharoitda ularning mehnat bozorida munosib o'rin egallashi davlat siyosatining ustuvor vazifasiga aylanmoqda. Bu jarayonda o'zini o'zi boshqarish organlari, xususan mahalla fuqarolar yig'inlari, aholiga eng yaqin bo'lgan institut sifatida yoshlar bandligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mahalla tizimi orqali yoshlar bilan manzilli ishlash, ularning muammolarini aniqlash va amaliy yordam ko'rsatish imkoniyati kengaymoqda. Ayniqsa, "Yoshlar daftari" kabi mexanizmlarning joriy etilishi yoshlarni qo'llab-quvvatlashning samarali vositasiga aylandi. Shu bilan birga, davlat tomonidan qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar yoshlar bandligini ta'minlashning mustahkam huquqiy asosini yaratib bermoqda.

Biroq, mavjud muammolar - ish o'rinlari yetishmasligi, kasbiy malaka darajasining pastligi, ayrim hududlarda infratuzilmaning rivojlanmaganligi -ushbu yo'nalishda tizimli yondashuvni yanada kuchaytirishni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyatini takomillashtirish, ularning kadrlar salohiyatini oshirish, zamonaviy va innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida yoshlar bandligini ta'minlash samaradorligini oshirish uchun mahalla, davlat organlari va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash, raqamli texnologiyalar asosida ishlash tizimini rivojlantirish hamda yoshlarni tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etish zarur. Ana shundagina yoshlarning iqtisodiy faolligi ortib, jamiyatda ijtimoiy barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga erishiladi.

Date: 29th April-2026

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6017-son Farmoni
3. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi – aholi va yoshlar bandligi bo‘yicha statistik ma‘lumotlar.
4. O‘zbekiston Respublikasi Kambag‘allikni qisqartirish va bandlik vazirligi – bandlik dasturlari va hisobotlar.
5. O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi – yoshlar siyosati va “Yoshlar daftari” tizimi bo‘yicha ma‘lumotlar.

